

„NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE POHLEDEM ZA HRANICE“ VI. ROČNÍK konference projektu DEJME DĚTEM RODINU

Vyhodnocení konference

Dne 24. listopadu 2016 se uskutečnil v prostorách Vyšší odborné školy sociální v Ostravě VI. ročník konference pořádané v rámci projektu Dejme dětem rodinu, jehož hlavním posláním je zvyšovat povědomí veřejnosti o náhradní rodinné péči na území Moravskoslezského kraje. Hlavním organizátorem akce bylo Centrum psychologické pomoci, p. o., spoluorganizátorem Centrum sociálních služeb Ostrava, o. p. s., odborný program konference finančně podpořila Nadace ČEZ.

Letošní konference nesla podtitul „Náhradní rodinná péče pohledem za hranice“. Hlavním cílem bylo vytvořit prostor pro sdílení zkušeností se systémy péče o ohrožené děti v zahraničí, prostor, kde budou moci všichni zúčastnění pohovořit o tom, co se jim podařilo, osvědčilo, o tom s jakými překážkami se potýkají a jaké jsou jejich výzvy a vize do budoucna.

Konferenci zahájil a provázel PaedDr. Zdeněk Moldrzyk. V prostorách přednáškového sálu přivítala účastníky konference zástupkyně Vyšší odborné školy sociální Ing. Eva Zátopková. Pan Vladislav Sobol, zástupce Nadace ČEZ, během svého úvodního slova připomněl, že bychom neměli zapomínat věnovat svou pozornost a péči také dětem, které nevyrostají v náhradní rodinné péči ale v dětských domovech.

Dopolední část programu konference tvořily příspěvky odborníků přibližující systémy péče o ohrožené děti v zahraničí. **Unni Nygaard**, vedoucí oddělení pěstounské péče norského úřadu péče o děti BufDir uvedla systém péče o ohrožené děti v Norsku, zmínila například roli úřadu, který zajišťuje jednotnost standardů pro všechny, kdo péči poskytují, a dále výzkumnou aktivitu úřadu, která je vnímána jako podstatná pro zkvalitňování služeb. V rámci svého sdělení, upozornila, že jen vřelý přístup k dětem nestačí, je třeba odborného přístupu, abychom mohli zmapovat a zajistit skutečný zájem dítěte, neměli bychom také zapomínat na to, že při práci s dětmi uplatňujeme své vlastní rodičovské zkušenosti a stanoviska, které nemusí vždy odrážet skutečné potřeby dětí. **Věduna Bubleová a Jan Paleček** ze Střediska náhradní rodinné péče prezentovali výsledky výzkumu zaměřeného na zmapování systému péče o ohrožené děti ve Velké Británii, Walesu, Slovensku. Připomněli často uváděný fakt, že Česká republika patří k posledním zemím v Evropě, kde je možné umístit dítě do sedmi let do ústavní péče, a dále upozornili na alarmující potřebu sjednocení systému péče o ohrožené děti pod jedno ministerstvo. **Marek Roháček** popsal blíže situaci na Slovensku, které ústavní výchovu dětí prakticky zrušilo před více než 15 lety, zabýval se otázkou, za jakých podmínek může být uspokojen zájem dítěte. Nabídl také poznatek ze své praxe, kdy se bohužel jen minimálně setkává s tím, že by systém poskytující pomoc ohroženým dětem pružně reflektoval aktuální vědecké poznatky. **Uljana Dołyniak** z polské organizace Nasz Dom uvedla mimo jiné výzvy, se kterými se potýkají v Polsku, patří mezi ně negativní sociální obraz pěstounských rodin a jejich nízká prestiž ve společnosti, příliš málo potenciálních kandidátů pro profesionální pěstounské rodiny, chybějící programy pro děti, které se osamostatňují ze systému náhradní rodinné péče, zejména pro děti se speciálními potřebami. Podotkla, že by systém péče o děti měl jednat méně kontrolně a více „partnersky“. Z jednotlivých příspěvků a výše uvedeného si mohla většina účastníků potvrdit, že potřeby dětí jsou stejné napříč všemi zeměmi, způsoby jejich uspokojování známe a jsou si v mnohém podobné, narážíme však

mnohdy na spoustu překážek, které vycházejí z historického, kulturního a politického zázemí každé konkrétní země a z palčivého nedostatku vhodných náhradních rodičů.

Na konferenci zavítalo přes 150 účastníků z řad odborných pracovníků v oblasti SPOD, významnou skupinu tvořili také současní a budoucí náhradní rodiče, studenti sociálních oborů a pracovníci doprovázejících organizací.

WORKSHOPY KONFERENCE

Náhradní rodinná péče v Norsku, Unni Nygaard

Workshop volně navázal na dopolední příspěvek a byl příležitostí věnovat se detailněji některým tématům. Pozornost byla věnována příbuzenské pěstounské péči a úskalím, které z ní vyplývají, mj. jestli a za jakých podmínek by měla být upřednostňována před profesionální pěstounskou péčí. Opomenuto nebylo ani závažné téma péče o sourozenecké skupiny a důvodů pro jejich rozdělení. Zajímavou a novou zkušeností z hlediska ČR byla pak otázka péče o děti z rozdílného kulturního prostředí, kdy se například Norsko mnohem častěji setkává s nutností zajištění péče pro děti uprchlíků z Nigérie, Srí Lanky, Sýrie.

Na mostě „partnerství“ rodiče a odborníka v zájmu dítěte, Marek Roháček

Workshopu se zúčastnili sociální pracovníci, psychologové i náhradní rodiče a teoreticky i prakticky se zaměřili na oblast partnerského nastavení spolupráce mezi rodinou, náhradní rodinou a těmi, kdo poskytují podporu prostřednictvím odborných služeb. Dílčí otázku představovaly obranné mechanismy, které přirozeně v situacích ohrožení používáme, takovou situací je velmi často setkání klienta a odborníka, byly nastíněny možnosti jak se s takovou situací produktivně vyrovnat. Jednou z reflektovaných zkušeností může být, že některá očekávání vytváří bariéru v komunikaci s druhými a snižují tak nevědomě hodnotu spolupráce a následného poskytování nebo získávání podpory.

Adopce s otazníkem, Věduna Bubleová, Alena Vávrová, Jan Paleček

K tématu adopce proběhly souběžně hned dva workshopy s podobným obsahem, kdy se zaměřovaly na kladení problematizujících otázek a hledání odpovědí, které by mohly vést k hlubšímu porozumění adopci. Co se vlastně dělá, když se adoptuje? Jaká rodina se osvojením vytváří? Co říká politika osvojování o současné rodině? Jaké jsou její důsledky? Lze adopci považovat za nástroj péče o ohrožené děti? Pokud ano, co z toho plyne? Má osvojování svoje temná místa? Byly nabízeny a diskutovány kontroverzní hypotézy a témata, jako například zneužívání přímé adopce k obohacení, problematika náhradního (surogátního) mateřství, nedostatek podpůrných služeb pro osvojitele, absence odtajnění osobních témat osvojitelů na přípravách, a v systému NRP často diskutované téma podpora vs. kontrola.

Program PRIDE pro profesionální pěstouny v Polsku, Uljana Dołyńskiak

Mezi účastníky workshopu byli ti, kdo se s programem PRIDE již přímo setkali i ti, kteří o něm měli jen zbláhové povědomí. Obsahem bylo představení programu v celé jeho šíři a sdílení praktických zkušeností z jeho implementace v kontextu Polska. Byly zmíněny oblasti programu práce s náhradními rodinami od kampaně na jejich získání, přes jejich následnou přípravu, podporu a doprovázení až k ukončení poskytování služeb. Zajímavými dílčími poznatky bylo například, že v Polsku nejsou strýcové a tety považováni dle zákona za příbuzné, dále například, že pěstounští rodiče jsou striktně vedeni k tomu, aby se nenechali oslovovat přijatými dětmi mami, tati.